

DIRECTOR:
Drr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE:
Um șir garmond: 5 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială. :: ::

Unitatea

REDACTOR RESPONSABIL:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 180 Lei
Pe 6 luni . . . 90 Lei
Pentru străinătate 360 Lei

Numărul 350 Lei

Hoare bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Să evoluăm și noi

Legea firii — Nevoia evoluției ritului, la noi — Mormântul
propunerilor *)

de A. C. Albinus.

Evoluția este o lege naturală. În materie religioasă, într'un sens oarecare, se poate vorbi și despre evoluția dogmelor. Cu atât mai cu seamă a fost supus evoluției, în cursul timpurilor, ritul. Cât progres a făcut ritul apusean, de la vremea când slujbele divine se săvârșeau în catacombe, și până azi!

Biserica răsăriteană încă a parcurs o cale lungă, de la ceremonialul simplu al catacombellor până la magnificele servicii dumnezeiești de acum. La noi, însă, în Răsărit, evoluția ritului și-a urmat calea firească numai până la dureroasa desbinare. La această dată, biserica noastră răsăriteană a înghețat, par'că, în vechile-i forme. Și-a pierdut capacitatea de progres. Nu s'a mai putut adapta nouilor trebuințe ale vremii.

Aceeași observare strictă a formelor vechi și coroare de un ceremonial mai potrivit vremilor noi, predominază și în biserica românească unită cu Roma. Se razemă această frică de inovații pe textul decretului de unire, în care se consacră observarea neștirbită a „ceremoniilor” și pe decretele conciliilor noastre provinciale, dintre care cel din 1900 se ocupă, aproape exclusiv, cu liturgica.

Dar ceea ce a îndrăznit ținuta dâră, în această privință, a părinților din 1700 și 1900, azi nu mai există. În 1700 și, mai ales, la jubileul de două sute ani de la sfânta unire, în toată luptele pentru autonomia bisericii unite, a trebuit să jertfim mult pentru românism. Atunci, oricât de utile s'ar fi părut înnoirile rituale, a trebuit să le neglijăm pentru primejdia apropierei de catolicismul maghiar și maghiarizator. La Români uniți a fost covârșitoare dragostea de neam. Aceasta ne-a făcut, să ajungem zilele de mărire națională cu bisericește mai puțin decât modeste și să apărăm, în ce privește cultul și viața religioasă, incapabili de orice progres.

Să perhorescăm, și azi, orice inovație, merită să învieze viața noastră bisericească? Azi, când idealul național este atins, biserica noastră va trebui să așeze pe întâiul plan încreștinarea sufletească a poporului și să utilizeze, în acest scop, toate mijloacele. Firește, va trebui să îmbrățișeze și inovațiile, dacă se va găsi că ele sunt necesare pentru atingerea idealului creștinesc.

Publicând acest articol al distinsului nostru colaborator, ne gândim că pe această chestie deosebit de importantă ar trebui pornită o adevărată mișcare — cu discuții în preșă, pentru cari oferim bucurios coloanele noastre —, pentruca Conciliul provincial în pregătire să aibă, și sub acest raport, toate elementele, cari pot să-i asigure hotărâri potrivite cu noile împrejurări de viață.

N. R.

În vremi noi, mijloace noi! Nevoia progresului se simte și jos, la popor, și sus, în lumea intelectualilor. Într'un sat românesc din Cehoslovacia, pocăiții îmi spuneau că au trecut la noua sectă, fiindcă: 1. Preotul nostru e prea strein față de enoriași; 2. la pocăiți se cântă și se predică „așa de mândru” (frumos), și 3. „coconii” (copiii) pocăiților primesc haine și încălțăminte. Și, trebuie să recunoaștem, că la noi sunt multe neajunsuri în ce privește opera socială și caritativă a bisericii. Accentuez însă aci, că și credincioșii noștri de rând, barem o bună parte din ei, sunt nemulțumiți cu formele liturgice.

Intelectualii sunt nemulțumiți în măsură mai mare. Vorbesc despre cei credincioși și care țin la biserica noastră.

— Ce-a făcut biserica noastră, vreme de 200 de ani? Întreba cu amărăciune un intelectual. Ce deosebire este între satele greco-catolice și ortodoxe? Nu se ascund și preoții noștri, la fel cu ortodocșii, în altar, în loc să stea, ca și la latini, în fața credincioșilor, arătându-le felul cum trebuie să se poarte cu evlavie în casa Domnului? Făcutu-s'a ceva încercare barem, în cursul a două veacuri, pentru a găsi un nou chip de cuminecare, lipsit de primejdia molipsirii cu boli? Avem predică regulată în biserici? Eliminat-u-s'au, prin introducerea orgei, cântările nasale? Părinte dragă, suntem departe de catolicism! Și ce s'a făcut, s'a făcut anapoda. S'a crezut inovație fericită stâlcirea vechei limbi liturgice, înlocuindu-se cuvinte românești neaoșe cu: *morbos, dispunător, inimic* etc. Lăsați-ne în limba liturgică pe „Duhul Sfânt” și introduceți, în schimb, orga pentru ridicarea măreției serviciilor divine. Scurtați liturgia, ștergând atâtea rugăciuni pentru catehumenii care azi nu mai există, și faceți obligatoare predica. Lăsați-ne dulcea „milă”, în locul durei „îndurări”, și introduceți un chip mai igienic de împărtășire. —

În multe privințe, este exagerat rechizitoriul intelectualului nostru. Totuși, conține și mult adevăr. Biserica noastră, parte integrantă a bisericii catolice, este vie, deci trebuie să trăiască și să progreseze. Practica vieții creștine este în cea mai intimă legătură cu ceremoniile bisericești. Deci și acestea trebuie să evolueze.

Această evoluție, însă, trebuie canalizată și directivată în mod norocos. Unde să se facă inovațiile? Socotesc, că schimbările și inovațiile va fi bine să se introducă acolo, unde este mai ardentă nevoia, la intelectualii. Și, în special, la școli. Pentru aceea am făcut, în co-

loanele acestei gazete, înainte cu vre-o doi ani, propunerea, ca pentru elevi să se aprobe o liturghie scurtată. Obținându-se această favoare, socotiam că se va putea practica ascultarea zilnică a liturghiei, și, în mod natural, va urma o altă inovație: armoniul. Se va găsi, apoi, un mod mai igienic de cuminecare. Practica aceasta, mai târziu, va trece și la bisericile din orașe, unde se va instala orga. Inviorarea, pe urma inovațiilor, va pătrunde și la sate. . .

Au trecut doi ani, de când s'a făcut propunerea pentru liturghia scurtată. S'a primit cu multă bucurie de cercurile competente. Dar . . . s'a dat spre studiere unor comisiuni — mormântul atâtor năzuinți spre progres.

Două documente ale vremii. Pentru a ilustra necesitatea unei *refaceri morale*, reclamată în mod imperios de marile nevoi ale țării, dăm aici două documente, cari grăiesc foarte mult dela sine.

Primul privește pe d. C. Cernat, fostul director al închisorilor, desărcinat de curând din acest fost din partea M. Sale pentru următoarele motive — luate din raportul ministrului de justiție —: „D. Cernat, în calitate de director al închisorilor, a comis fraude în paguba statului, fapte cari au motivat punerea sa în urmărire penală pentru delictul de delapidare de bani publici, dovedit până acum în cifra de peste un milion, iar modul cum a ridicat un milion de lei, fără autorizarea prealabilă a consiliului de miniștri, pentru reparațiuni la clădirea închisorii din Galați și fără un deviz de lucrări aprobat, înlăturând și legea contabilității generale și trimiterea banilor prin organele nelegale, stabilește o gravă vinovăție a acestui funcționar, independent de calificarea penală ce justiția va da acestor acte”.

Nu mai puțin edificător este însă și documentul al doilea, referitor la d. Petre Ghițescu, omnipotentul director general al învățământului primar, căruia, pentru fraude de milioane comise în jurul construcțiilor școlare, a trebuit să i-se aplice următoarea sentință, semnată de ministrul P. P. Negulescu:

„Având în vedere, că Parchetul de Ilfov, prin adresa No. 36762, din 5 Iunie 1926, ne face cunoscut că prin rechizitorul No. 36650, din 4 Iunie 1926, s'a deschis acțiune publică în privința d-lui Petre Ghițescu, directorul general al învățământului primar, pentru faptele prevăzute și pedepsite de art. 14 din legea pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului și art. 140 combinat cu art. 40 Cod. Penal împotriva d-lui Al. P. Ionescu, șef de birou la aceeași direcție, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 14 din legea controlului apelurilor la contribuția publică și art. 140 C. P. combinat cu art. 51 și 40 C. P.;

„Având în vedere dispozițiunile art. 58 din Statutul funcționarilor publici, combinat cu

art. 45 din legea învățământului secundar și superior; *decidem*:

„Art. 1. — D. Petre Ghițescu, director general al învățământului primar și Al. Ionescu, șef de birou la aceeași direcție, se suspendă din funcție până la pronunțarea justiției.

„Art. 2. — D. secretar general al acestui departament este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a deciziei de față.” —

Scârbiți de adâncă decadentă ce transpiră din aceste documente referitoare la persoane atât de înalte pe scala oficialității administrative a țării, ne obținem dela orice comentariu, după ce oricare cititor al „Unirii” poate să și-l facă în persoană.

In jurul păcii confesionale. Ocupându-se de lozinca adusă la Blaj — „cetatea de defensivă națională a Ardealului” — din partea dlui Nichifor Crainic, purtătorul de cuvânt al dlui Octavian Goga, d. Gh. D. Mugur face într'un număr recent al „Universului”, reflexia care — în legătură cu documentele de mai sus — are o actualitate frapantă, că: „In nici un ceas al vieții noastre istorice nu s'a simțit mai multă nevoie de puterea bisericii, de efortul ei de umanizare, de inima și îndemnul lui Isus, ca acum”.

Iar concluzia, la care se oprește d. Mugur este aceasta: „Deci absurd rămâne efortul de prozelitism al celor două biserici creștine, ura lor ocultă. — Exasperați de sfășierea dintre clase și clanuri, nu mai putem privi și pe aceia dintre bisericile aceleiași credințe. — Naționalismul care trebuie să ne desăvârșească e întemeiat numai pe acest normativ al superiorității unui neam: pace confesională. Fără ea, bisericile noastre lipsite de prestigiu, nu slujesc iubirii lui Isus, nu sunt ale Lui”.

Este un cuvânt de mirean, animat de cele mai bune sentimente creștine, pe care îl recomandăm în atenția deosebită a celor care nu pot să doarmă — la Sibiu, Cluj și aiurea — de grija bisericii noastre.

Cronică bisericească.

Noui beatificări. Sporește într'una numărul eroilor ridicați la cinstea altarului. In 3 Iunie c. Sfântul Părinte *Papa Piu*, înjunjurat de înalții săi sfinți, a lăsat să se citească decretul de beatificări alor patru venerabili robi ai Domnului, cari au pecetluit cu sângele lor alipirea la dreapta credință.

Doi din ei: *păr. Jacob Sales S. I.* și *păr. Wilhelm Saltomochio S. I.* se numesc cu drept cuvânt *martiri ai sf. euharistiei*, fiind omoriți de hughenoți la Aubenas, în Franța, la 7 Februarie 1593, pentru credința lor în sfânta euharistie, credință apărută cu bărbăție în discuții lungi cu ereticii, ea și în mijlocul chinurilor între cari și-au dat sufletul. Beatificarea lor se potrivește de minune cu marile pregătiri ale congresului euharistic din Cichago.

In aceeași zi a fost declarat fericit și venerabilul *Abba Ghebre Mihail*, din depărtata Etiopie, neînfricat vestitor al credinței în acele finuturi sălbatice, unde a și fost omorât pentru Hristos. Al patrulea: Ven. *Natale Pinot* a fost în Loroux-Beconnais, în Franța, victimă a cruzimilor iacobiniste, fiindcă nu a voit să depună jurământul iacobin contrar drepturilor bisericii catolice.

Din eparhia Lugojului. După ultimul număr al foii oficiale dela Lugoj încreștăm și noi următoarele momente de viață bisericească vrednice de-a fi reținute.

1. In zilele de 13—16 Maiu s'au ținut *misiuni populare* în parohia Uricani, iar în zilele de 21—3 ale aceleiași luni în parohia Bucova, ambele sub conducerea *păr. Dr. Gh. Fireza*, harnicul secretar al Preasfințitului Alexandru. In amândouă parohiile misiunile au fost împreunate cu rugăciunile și acțiunile prescise pentru dobândirea indulgențelor jebilare, un mijloc din cele mai potrivite pentru a trezi credincioșii la îndemnuri de viață mai bună.

2. Tot la acest capitol de *mișcare religioasă* se poate însira constituirea de reuniuni mariane la Timișoara și Zăbrani, și societății sf. Pavel la Arad. La orașe cu deosebire, în mijlocul intelectualilor, reuniunile o importanță covârșitoare și de aceea ne bucurăm din tot sufletul de aceste înjghebări — sub conducerea oamenilor de muncă, din stăduințele cărora s'au înfiripat — promit a tot atâtea focare de viață și de acțiune creștină.

3. In zilele dela 5—9 Iulie se vor arăta în orașul de reședință al Lugojului din noii *exerciții spirituale pentru preoți*, continuând astfel un început care tinde a deveni pentru biserica noastră un permanent izvor de primire a forțelor preoțimeii.

Episcop indigen în China. Incepe a se înfăptui dorința Sfântului Părinte al Romei privitoare la dezvoltarea viitoare a misiunilor: de se da, pe cât cu putință, teritoriilor încreștinate de misionari, cler indigen. *China* a și primit un episcop indigen, pe *P. Filip Tschao*, prescular care a fost secretarul delegatului apostolic al Chinei. P. Tschao este episcopul vicariatului apostolic din Huen-Hoafou. — După trei veacuri de aprigă muncă și grele suferințe, creștinismul a putut ajunge în China până la acest grad, să trăiască și să se desvolte cu propria-i puteri. Pe lângă cei 1481 de misionari străini, China are 1071 de preoți chinezi, pentru păstoria celor 2.208.370 de credincioși.

Pentru unirea bisericilor. La chemarea societăților catolice „Goerres” și „Leogesellschaft” din Viena un mare număr de învățați s'au întrunit acolo, în primele zile ale lui Iunie, pentru a discuta marea problemă a bisericilor orientale. Afară de mulți profesori germani austrieci, congresul a fost cercetat și de oșpeți din Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Ucraina, Rusia și Georgia. Intre acești din urmă mulți ortodocși, din înalta societate a țărilor lor, conferințe și discuțiuni s'au căutat cauzele înstreinării continnea Răsăritului de Apus, ap

Folța „Unirii”

Cuvinte sincere.

Sau cum privește un preot ortodox „apropiatul” Sinod ecumenic al ortodoxiei. *)

Se tot vorbește și încă serios (vezi „Cuvântul” Nr. 463, 26 Maiu 1926) de adunarea — fiindcă de convocat n'are cine-l convoca — unui sobor, cum i-se zice pe slavonește, sinod, grecește și conciliu, latinește, ecumenic ortodox. E adevărat că se vorbește cam de multă vreme, dar convocarea și mai ales adunarea lui se tot amână „sine die” (fiind că-i vorba de sinodie), iar locul unde ar urma să se țină se tot mută dela Constantinopol, de unde s'a mutat și capitala turcească, la sfânta cetate a Ierusalimului, iar de acolo la sfânta Agora. Un fel de „Paște murgule !..”

Un sinod ecumenic ortodox, mai ales în grelele, nefericitele, vitregile împrejurări în care se sbate ortodoxia astăzi, este cel puțin o imposibilitate cu cele mai largi și sigure perspective de posibilități. Și iată pentru care pricini, care, dacă sânt binecuvântate sau blestemate sau oricum altfel, nu mai discutăm.

Intâiu, cine are dreptul sau în sarcina cui

*) Numărul dela 7 Iunie c. al „Neamului românesc” publică sub titlul: „Sinod ecumenic ortodox” acest articol al *păr. D. Ionescu* din Nămăești, care pune în adevărata lor lumina sfârșirile extraordinare ce se depun pentru înjgheburile faimosului conciliu ecumenic de pe muntele Athos. Il dăm și noi, în părțile lui mai însemnate, fiindcă suntem siguri, că va fi citit cu plăcere. N. R.

cade datoria de a-l convoca?*) Atât cât ortodoxia era una cu Roma, convocarea sinoadelor ecumenice o făceau împărații bizantini. Astăzi nu mai sânt împărați nicăieri pe lume. După marea — și foarte marea prin nenorocirea că a avut loc — schismă dela 1054... ortodoxia a căzut tot mai adânc în mâna puterii Cezarilor bizantini, până când a ajuns, odată cu ei, în mâna puterii turcești. Dacă Constantinopolul, care disputa Romei întâietatea, cultura și civilizația Orientului bizantin, n'a vrut să cedeze culturii și civilizației Romei medievale, a rupt-o cu Roma, a rupt-o, fiindcă el credea că Roma îi va ajunge curînd supt picioare și nici nu bănuia măcar că scaunul puterii ortodoxiei va fi cucerit vre-odată de islamism. Punea prea mult temei pe politica grozavă a și mai grozavilor de Dumnezeu încoronărilor împărați țarigrădeni! Fiindcă, incontestabil ortodoxia n'ar fi ajuns în așa de prost hal dacă nu-și lega soarta prea strâns de soarta Bizanțului; fiindcă autocefaliile care au măcinat cohesiunea și și solidaritatea ortodoxă, nu s'ar fi ivit dacă Scaunul ecumenic n'ar fi ajuns în mâna urșilor Agareni.

Dacă patriarhia ecumenică n'ar fi acordat autocefaliile, le-ar fi acordat însiși Turcii spre a dărîma până'n temelii, cum a făcut dictatorul Chemal-Pașa cu expulzarea patriarhului, puterea, autoritatea și prestigiul șefului religios al creștinătății ortodoxe.

Grecii toți, împărați, patriarhi, demnitari guvernatori, iconoclaști, generali, cărturari și

*) Toate sublinierile sunt ale noastre. N. R.

norod, n'au știut să facă politică, cum trebuia niciodată, cum n'au știut în marele război, nici acuma nu știu. Nu vedeți cum au mârșit fript pe Venizelos, singurul care ar fi putut să-i salveze! După căderea Constantinopolului ortodoxia conștientă trebuia să convoace un sinod ecumenic spre a se aviza asupra împrejurărilor. Dar era să-l convoace sau să lase să-l fi convocat Padișahul? Ferit-a sfântul. Singurul Stat ortodox independent, fără nicio obligațiune față de Turci, mai rămăsese Rusia, care a căutat să se substituie în drepturile ecumenice ale Constantinopolului.

Năzuința și dese intervenții țariste spre a cuceri Constantinopolul trebuie privite mai ales prin prisma idealului ortodoxiei. Revendicarea Constantinopolului pentru Țări era un vis de stăpânire politică a cheilor lumii, cheilor Bosforului, dar era și un vis de restatornicie a scaunului ecumenic în drepturile lui, fura de năvălitori. Țarismul a făcut politică ortodoxă. Dar ori cât de glorios, din punct de vedere ortodox, a fost țarismul, de și ar fi putut cumpăra dela Bizanț cu ruble titlul de ecumenic pentru un patriarh rusesc, nu a făcut lucrul acesta, fiindcă n'ar fi fost nici-o îndreptățire istorică. Dacă țarismul ar fi cuprins Constantinopolul, de sigur ar fi făcut ca Rusia să ajungă patriarh ecumenic și ar fi învârtit o politică ortodoxă a outrance și poartă față și soarta ortodoxiei și a Rusiei însiși să fi schimbat. Atuncea țarul tuturor Rusiilor care ar fi ajuns și țarul tuturor ortodocșilor ar fi putut convoca unul ori mai multe sinoade ecumenice. In Rusia, s'a discutat de mult ch

de apropiere. Congresul a constatat, că este necesar a face cunoscute bisericile orientale Apusenilor, și este neapărat de lipsă să se cunoscă biserica Romei Orientului în adevărata ei lumină. Să se facă această operă de luminare în scrieri lipsite de caracterul polemic, în cari să se desvolte gândirea și viața catolică.

Intre hotărârile, pe cari congresul le sune aprecierii Sfântului Scaun, este și dorința, ca universitățile catolice să primească un număr mai mare de studenți în teologie ortodocși și dacă se poate, Sfântul Scaun să dea chiar și sprijin material acelor studenți ortodocși, cari din lipsa de mijloace nu ar putea face studiile teologice la școlile pomenite.

Săptămâna politică.

Deși s'a trecut și peste *alegerile județene*, cari în 23 județe a fost câte o singură listă și al căror rezultat prezintă în mare tot proporția dela celelalte alegeri, patimile politice sunt încă foarte aprinse, așa că despre o apropiere a partidelor cari în alegeri au fost în luptă, încă multă vreme nu poate fi vorba.

— Ba se poate înregistra chiar o vădită însprișare a raporturilor dintre guvern și opoziția unită și aceasta pe *chestia incidentului dela Rușii Hunedoarei*, unde jandarmeria a împușcat, afirmative, fără nici o somare, și încă dela spate, 2 țărani, cari n'au avut altă vină decât aceea de-a fi pretins să fie admiși la votul obligator, dela care autoritățile aveau ordin să oprească satele nedisciplinate, cari au dat partidului național, pe întreaga linie, un câștig atât de frumos. Cu excepția gazetelor interesate ale guvernului, întreaga presă condamnă cu ultima energie această mișcare care nu poate scoasă din lume prin confiscarea gazetelor și care poate deveni o rană deschisă a întregii guvernări averescane patată de sângele nevi-

novat al celor 2 martiri ai legalității călcate în picioare.

— Faptul acesta poate avea la *alegerile senatoriale ale consiliilor* (23 Iunie) o repercusiune direct dezastruoasă pentru guvern. Consiliile comunale sunt în marea lor majoritate liberale sau țărănist-naționale și după ce aportul, mai favorabil guvernului, al celor județene, nu poate să prevaleze peste cele dintâu, guvernul are temeri întemeiate, că din cei 71 senatori cari se vor alege nu va avea poate decât vre o treime, și atunci, după fiascul dela colegiile speciale, nu va mai putea răzîma acolo pe o majoritate viabilă.

— De altfel și la Cameră se va schimba puțin proporția mandatelor în favorul opoziției. Comisiunea electorală centrală a revizuit anume *chestia voturilor dela Bihor și Ialomița*, în suma de aproape 50 mii, cari vor adăuga blocului național-țărănesc cele 7—8 mandate, de cari au fost despoiat pe nedreptul. După ce însă lucrările acestei Comisiuni nu mai pot aduce o schimbare a rezultatului promulgat prin „Monitorul oficial“, situația se va aranja abia mai târziu, din partea Camerei Inseși!

Știri mărunte.

Personale. Pentru aranjarea mai multor chestiuni curente, I. Preasfinția Sa p. mitropolit VASILE a plecat în 5 Iunie la București, de unde s'a întors Marția trecută, spre a putea prezida examenele dela Academia de teologie.

— P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe p. Ioan Cârnațiu paroh și protopop la Turda, iar pe p. Elie Magda paroh la Alba-Iulia (Maieri).

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit pe p. Valer Sasu adm. parohial la Șușanovița, iar pe p. Dimitrie Răsdăean adm. parohial la Icloda.

Concurse. P. Ven. Ordinariat publică, cu terminul de 30 Iunie, concurs la următoarele

parohii: *Zau și Sângeorgiul de câmpie* (prot. Pogăcelea), *Țigmandru* (prot. Ibașfalău), *Telec* (prot. Giurgeu), *Filea de jos* (prot. Turda), *Lumperd* (prot. Cătina) și *Deaj* (prot. Diciosânmărtin).

— P. Ven. Ordinariat de Lugoj publică cu acelaș termen, concurs la parohia *Ohaba-Forgaci* (prot. Lugoj), și la postul de *cassier diecezan*.

M. Sa Regele decorat. Președintele republicii cehoslovace, d. Massaryk, a conferit Suveranului nostru colanul »Leul alb«, cea mai înaltă decorație a statului vecin. Cu acest prilej, M. Sa a primit în audiență pe d. Kunzi-Jizersky, ministrul Ceho-Slovaciei la București, care i-a remis ordinul. M. Sa Regele primindu-l a rostit câteva cuvinte de mulțumire pentru deosebita atențiune a șefului statului amic.

Locale. Dumineca viitoare, a patra după Rusalii, va predica în catedrală, p. Liuiu Rașofian, secretar arhiepiscopesc.

— Cu greșeli mai mici ori mai mari — între cari este a se înșira desigur și construcția canalului impropriu din fața catedralei, care deformând întreg aspectul pieței va trebui neapărat demontat —, Consiliul nostru comunal continuă a ținea la suprafață gândul bun de-a da Blajului o înfățișare mai orășănească. Lucrările cari sunt acum în curs privesc *refacerea străzilor*, în deosebi a aceleia care ne leagă de gară, principala arteră de comunicație, unde e vorba de-a pune asfalt și a se face canalul inomis necesar.

— Cunoscuta trupă a dlui Tăutu, s'a oprit săptămâna trecută la Blaj spre a da *două reprezentații teatrale*, dar ele n'au găsit o primire prea călduroasă, așa că omul a trebuit să recurgă în sfârșit la mijloace de altă natură pentru a putea face față cheltuielilor inevitabile. Este un sezon bun. Blajonii au început să facă selecția cuvenită și urmarea va fi, că pe viitor trupele de-a doua și a treia mână ne vor mai slăbi cu dragostea lor.

○ apreciere a dlui N. Iorga. În numărul dela 7 Iunie c. al »Neamului românesc«, d. N. Iorga publică asupra rezultatului alegerilor din Ardeal următoarea apreciere care e bine să fie cunoscută și de cititorii acestui organ: »Prin-

ținea convocării unui sinod ecumenic, dar nu s'a luat nici-o hotărâre, fiindcă n'avea cum să se ia.

Iar nevoie de un sinod ecumenic a fost totdeauna în ortodoxie. Când lumea ortodoxă a fost cumplit turburată de măturisirea calvinească a prigonitului de soartă, de confesionalism, de Turci și de creștini, Ciril Lukaris, când protestantismul cu toată vigoarea și elanul tinereții sale invadase ortodoxia nepregătită și neprevestită, deși s'au adunat la Iași în vremea lui Vasile Lupu reprezentanții ortodoxiei, adunării lor sinodice nu i-s'a dat caracterul de ecumenicitate, nici atunci, nici după aceea. Așa a fost blăstămată biata ortodoxie să fie desbinată. La Iași, la 1642, deși au venit înalte, foarte înalte fețe bisericesti din foarte mari depărtări, venite și de dragul ortodoxiei, dar și atrase de aburul pomenilor biagocestivului Vasile Lupu, n'au venit totuși vlădicii munteni, fiindcă Vodă era certat cu Matei Basarab.

Prin urmare, *dela schismă până acuma*, nici-o putere lumească, nici una ortodox-bisericască, nu s'a încumetat să convoace un sinod ecumenic. Așa că din acest punct de vedere ar fi o inovație, o călcare de drepturi... convocarea unui sinod ecumenic.

Dar mai presus de orice și oricum un sinod ecumenic ortodox trebuie convocat. Cine să-l convoace? Dacă n'are pe lumea asta drept să-l convoace nici-o putere lumească, pentru puterea bisericască, singura la care am putea alerga să-l convoace, patriarhul din Constantinopol n'are puțința. Ecumenic vine dela grecescul ou oikumene (sic!) latinește orbis terrarum, a

toată lumea, respectiv a toată lumea ortodoxă. Dar patriarhatul constantinopolitan a declarat schismatică biserica bulgară. Dacă el convoacă un sinod ecumenic, nu poate convoca pe Bulgari, cu cari a rupt orice legătură irenică. Și nu poți ști: Vor veni, ori nu vor veni Bulgarii. E sigur apoi, că nu vor fi Rușii. Bolșevicii nu lasă să se aleagă un nou patriarh în locul răposatului Tihon, cu care au avut prea mult de furcă. Chiar dacă, împotriva stăpânirii bolșevice, vlădicii ruși ar vrea să vină, bolșevicii nu-i vor lăsa cu niciun chip, fiindcă fatal într'un sinod ecumenic ortodox va trebui să se protesteze și să fie înfierat regimul bolșevic și hoții ăștia de bolșevici fac politică și cu parul și cu hoția și cu diplomația. Iar vlădicii ruși refugiați contează undeva?!

Intr'un Sinod ecumenic ortodox tot greu cu toată răspunderea gloriei lui ar cădea asupra noastră. Sârbii, cum au dovedit-o cu prilejul înființării patriarhatului românesc, ni-ar da un foarte slab concurs, sau, din gelozie, nu ni-l-ar da de loc.

Mai sânt încă și alte chestiuni: Grecia dictatorului Pangalos, căruia se pare că-i sunt iertate toate și chiar el crede că poate toate, ar vrea să mute scaunul ecumenic din Constantinopol la Salonic, pentru ca așa un talisman făcător de minuni să aibă în cuprinsul republicii sale niște relicvii istorice.

Dar să presupunem, că se va trece peste toate greutățile și se va aduna la toamnă, la anul, la Rusalii viitoare, poate la Paștile calului, la Sf. Așteaptă, un sinod ecumenic ortodox, că se vor lua cele mai bune hotărâri. Dar

ia ce folos? *Ele nu se vor putea impune nicăire.* Indreptarea calendarului s'a făcut cu oarecare pompă ortodoxă ecumenică. A fost o conferință la Constantinopol, au aderat atâtea guverne civile, etc. etc. Și a fost de ajuns un simplu gest electoral ca să se treacă peste o poruncă sinodică. Și sunt State ortodoxe, unde nici nu s'a încercat măcar îndreptarea calendarului iulian.

E mai mult că sigur, că dacă bunăoară noi, Românii, vom fi totul și vom avea preponderanță într'un sinod ecumenic, vecinii ne vor boicota, fiindcă așa cer legile bizantine ale autocefalei. Pentru că, dacă e de capul lui, ce să-i faci? Autocefalia-i autocefalie, indiferent de ortodoxie. —

S'ar părea, că lucrurile astea sunt un blam pentru ortodoxie, mai ales când vin de la un preot ortodox.

Ei bine, nu trebuie cineva să le socotească blam. Pentru că iată care e intențiunea mea: Văzând starea de plâns, în care a ajuns biata ortodoxie, noi, România, în cari continuitatea-tradiției ortodoxe de cultură și civilizație n'a fost nici întreruptă de tot, nici răsturnată cu toată autonomia introdusă, nici înlăturată, să facem toate eforturile spre a profita în folosul nostru și al viitorului nostru de această stare...

□ □ RECLAMA □ □

∴ este sufletul comerțului ∴

tr'o admirabilă mișcare de conștiință revoltată, Ardealul a dat o satisfacție strălucită partidului național. — Un tinăr, care crede că în talent... e originea tuturor drepturilor, socotia de mult că injuria înflorită de pe buzele sale e o armă politică fără greș, o sfântă spadă cuceritoare. Președintele, prin politică, al Asociației, întovărit de un harnic funcționar de bancă și de un profesor academician fără nici o chiemare pentru acțiuni politice, și-au închipuit că pot înlocui prin *vraja ortodoxiei* pe oamenii în cari s'a intrupat lupta românească supt regimul maghiar. Sila și corupția au avut siguranța că vor sfărma sau rătăci o armată trecută timp de trei generații prin cele mai grele încercări. Naționalitățile au crezut și ele că a revenit vremea, când țara li aparținea exclusiv. — Căderându-se din munte, strângându-se pe șesuri, *țeranul ardelean* a răspuns prin una din acele afirmații care fac onoare unui popor. — El a votat înainte de toate o *morală politică*.

A murit Leon Donici. Uitat aproape cu desăvârșire și istovit de munca nerăsplătită pe care a depus-o pentru a crea în străinătate un curent favorabil Basarabiei care l-a născut, Leon Donici, un scriitor de seamă al neamului nostru, s'a stins de curând la Paris în condiții cari nu fac nici o cinste celorce trebuiau și puteau să-l ajute. Instrăinat la început prin cultura rusească pe care a primit-o, Donici n'a putut suprima din sufletul său rădăcinile cari îl legau de neamul din care a ieșit și acestea l-au îndemnat, ca după unirea Basarabiei cu patria mamă, să se pună din greu pe studiul cărții și literaturii române, dându-ne și în această limbă lucrări de mare valoare. El moare la vârstă de abia 40 ani, lăsând regrete unanime în cercurile cari au știut să-l aprecieze.

La Chișinău s'au descoperit importante documente istorice. Noul ziar cultural al Basarabiei, „România Nouă” — îngrijit de prof. Onisifor Ghibu dela Cluj — anunță, că d. Eugen Ionescu-Darzan, primul președinte al Tribunalului din Chișinău, a găsit în podul palatului de justiție de acolo două lăzi și un geamantan pline cu documente privitoare la trecutul Moldovei și al Basarabiei, fiind scrise parte în limba română, parte în limba slavonă. S'au găsit câteva mii de zapise, scrisori, etc. între cari două cărți de întărire ale lui Ștefan cel Mare din anii 1488 și 1495 relativ la niște moșii depe Nistru, cu pecețile lor în ceară și cu șnurul de mătăasă. S'a mai găsit o corespondență a șoltuzului dela Hotin, semnată și de cei 12 pângari ai orașului, purtând pecetea șoltuzului, necunoscută până acuma. Apoi cărți de întărire ale Domnilor Radu Mihnea, Irimia Movilă, Vasile Lupu, Șerban Racoviță, Moruzi, Petre Șchio-pul, etc. etc.

Premiile naționale pentru proză și poezie. Comisiunea pentru decernarea premiilor naționale instituite de ministerul cultelor și artelor a conferit anul acesta suma de câte 100,000 Lei dd. *Ion Gorun* (proza) și *G. Topârceanu* (poezia). Premiul pentru critică și istorie literară s'a suprimat. Membrii comisiunii au fost dd. G. Bogdan-Duică, M. Sadoveanu, I. Brătescu-Voinești, M. Codreanu, L. Rebreanu, I. Minulescu și St. Ciobanu, cari au lucrat sub presidenția dlui V. Goldiș, ministrul artelor.

† **Păr. Alexandru Valea**, paroh în Chibulcut (arhidieceză) s'a stins săptămâna trecută — în urma unui trist incident — în anul 55 al vieții și 27 al preoției sale cinstitute. — Odihnească în pace!

† **Maria Langa n. Todea**, soția preotului nostru din Tătărlău (arhidieceză), s'a stins la 27 Mai c. în anul 62 al vieții și 44 al fericiției sale căsătorii. — Fie-i partea cu dreptii!

Dela „Astra”.

— Premii pentru instruirea analfabeților. —

Facem loc cu plăcere următorului comunicat, trimis de comitetul central al Asociației noastre culturale dela Sibiu:

Asociațiunea culturală „Astra”, Sibiu, a fost adus la cunoștință, pe calea publicității, că pentru anul școlar 1925/26, distribuie: 30 premii de câte Lei 2000.— acelor preoți și învățători, cari se vor distinge prin instruirea unui număr mai mare de analfabeți, *îndeosebi în vrâsta de peste 18 ani*, în cursuri aranjate anume pentru acest scop.

Constatarea succesului obținut, în cetit, scris și socotit, în aceste cursuri, se face în modul următor:

1. La încheierea cursului se va face un examen în fața președintelui departământului „Asociațiunii”, sau a președintelui cercului cultural al acesteia din comuna respectivă, care va raporta comitetului central despre decursul, și rezultatul examenului, care va fi publicat.

De dorit ar fi ca, după terminarea examenului, cei examinați să se producă și cu declamări și cântări.

2. Instructorul va face înainte de examen, o consemnare a celor ce au fost înscriși la curs, împreună cu a celor ce au urmat cursul până la sfârșit. În această consemnare se va indica: a) Numele elevului; b) vârsta (bărbat-femea); c) progresul general ce l-a obținut la examen (a învățat: a ceti, a scrie, a socoti deplin sau numai în parte, a știut carte mai înainte etc)

Consemnarea sus arătată se va înainta după examen comitetului central cu eventuala recomandare pentru premiere.

Central Unirea „Unirii”
Telefonul „Unirii”

P. Cluj. Articolul, de care Vă ocupați în scrisoarea ce ne-ați trimis, este de absolută bună credință, sprijinindu-se, cum era și firesc, aproape integral pe ideile dlui A. C. Cuza, președintele L. A. N. C. Aserțiunile pe cari le cuprinde — ne gândim mai ales la cele privitoare la chestia „revisuirii creștinismului” — stau deci, sau cad, odată cu dovezile ce se pot aduce din d. A. C. Cuza (făuritorul și după cât știm îndrumătorul autoritar al mișcării) pentru, sau împotriva, tezei susținute de redactorul nostru. Vă rugăm deci, ca ori DVoastră, ori alt doctrinar al mișcării, să binevoiți a răspunde la articolul din chestie și vă asigurăm că îi vom acorda cuvenita ospitalitate.

† **Telegraful român.** Sibiu. Că încheierile articolului nostru din fruntea numărului dela 29 Maiu nu prea aveau să Vă placă, am știut-o înainte, dar nici prin minte nu ne-a trecut că acelor încheieri *românești* ar fi putut veni cineva să opună — mai ales cu seninătatea și conștiința obiectivității ce vrea să transpire din șirele DVoastră din Nr. dela 4 Iunie c. — încheierile sprijinite pe rezultatele electorale din județele cu majorități *minoritare*. Să ne permiteți deci a nu discuta nici Bistrița, nici Satu-mare, nici Mureșul, nici Târnava-mică, nici Târnava-mare, cu un cuvânt niciunul din județele la cari cu *acelăș* drept ați fi putut adăuga Odorheiul, Ciucul, Treiscaunele. Brașovul și altele, cari toate la olaltă nu fac decât să co-firme ceea ce ne spune nouă și lumii întregi „rezultatul dela Sibiu”. Tot ce dorim acum este să precizăm din nou, și cu mai puține posibilități de restălmăcire, următoarele: Ortodoxii DVoastră au votat cu partidul dlui Iuliu Maniu, nu pentru că acesta și d. Al. Vaida aparțin bisericii unite, ci pentru că această calitate a lor nu a întunecat întru nimic caracterul *românesc* al partidului. Și dacă ei nu vor fi nici împotriva aspirațiilor juste ale bisericii noastre, pe cari DVoastră le combateți, este tot pentru lăturea românească, atât de proprie acestei *biserici*, ai cărei preoți și conducători au crezut că nu pot merge în alegeri alături de Szele Béla & Comp.

„Biruința”. Cluj. Fiindcă toate încercările noastre, făcute în coloane mai importante decât aceasta, n'au dus la rezultatul dorit, Vă mai răspundem doar aici, că d. Paleologu a intrat în scrisul nostru numai ca „Pilat în credeu”, și că absolut n'am avut de gând să intrăm cu dsa într'o discuție personală. Îi mulțumim deci pentru informația, că nu dsa este autorul celor scrise cu referire la „Unirea” și directorul ei. — Cât privește apoi chestia cu desmintirea pe care o așteptați, am fi deosebit de bucuroși dacă adevărul spuselor noastre ar fi confirmat — contrarul fiind esclus — și din partea aceea, dar să nu Vă închipuiți un singur moment, că intrucât „desmintirea” dorită nu s'ar produce, ar fi un indiciu că dreptatea este acolo unde DVoastră știți foarte bine că nu poate fi căutată. — Și încă ceva! Să nu credeți, că ieșirile violente împotriva noastră pot să ne intimidaze și că ele pot folosi ceva cauzei pe care atât de rău Vă pricepeți a o servi.

P. București. Neajunsurile gazetăriei dela DV și stălcirea aproape consecventă a numelor și altele cari coboară prestigiul presei noastre naționale, a tr... — se vede, odată cu gazetării de acolo — și în p... dela noi. Drept clasică ilustrare a acestei afirmații... vească următoarea informație de supremă actualitate luată din numărul dela 7 Iunie c. al „Biruinței” cluje... „Brașov 5. — Din *Beiuș* se anunță că apele *Mureș* au început să se reverse. — Brașovul din apropiere Oltului anunță deci știrea primită din *Beiuș* de Crisuri, că apele *Mureșului* se revarsă, probabil pe la Dejul Someșului. — Și asta se cheamă, că presa este adevărată școală de... geografie.

N. Coruia. Foia noastră nu este a se confu... cu societatea „sf. Unire”, a cărei inactivare întâmp... se pare, greutăți de neînvinș. Vă rugăm deci să puneți în sarcina noastră nici o răspundere pentru ce se petrece la această societate, vrednică într'adevăr o soartă mai bună. — Ce privește chestiile de ordin ad... nistrativ, am dispus ca ele să fie aranjate după dor... DVoastră.

C. Urisul de jos. Am primit suma de 200 Lei P. Alud. Chităm primirea sumei de 100 Lei.

Mulțumită.

Pe toți binevoitorii, cari prin conso-lările lor au căutat să ne ușureze durerea cauzată de trecerea la cele eterne a iubitului nostru VIRGIL, inginer și inspector general silvic — îi rugăm să primească pe această cale, mulțumitele noastre recunoscătoare.

Lechința de Mureș, la 8 Iunie 1926.

Familia Boeriu.

Atelier de pantofărie modernă și ortopedică, în curte la

IOAN BLAGA

sub conducerea

DLUI GEORGE GADA,

absolvent al mai multor cursuri de specialitate în branșa pantofăriei, diplomat în ortopedie.

Se execută prompt și pe lângă garanță orice lucru în branșa pantofăriei. — Se garantează și pentru cele mai gingașe picioare (162) 11—?

VASILE HOZA

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

(97) 22—52

Mare asortiment de mărfuri din Cehoslovacia ca: **Zefire, Delenuri, Satinuri, Basmale** etc., precum și o dajdii bisericesti: **Vestminte și Prapori** din cele mai bune stoffe elvețiene, apoi **Potire, Cădelnițe, Cruci de mână și Cruci de prapori** cu prețuri convenabile.

Serviciul ireproșabil.

NB. Rog nimeni să nu-și comande din alt loc până ce nu se va convinge de prețurile mele.

SIBIU, Piața Prințul Carol Nr. 6.

Cetiți și răspândiți: „UNIREA”